

шенства, песента преминава от епос в балада. Това е развитие характерно и за част от оплаквателните песни. Като пример могат да ни послужат “Песен за смъртта на Миле Попйорданов” и “Битката при Мечкин камък”. Мелодиите на тези песни са рядко красиви, така те стават популярни и може би това е причината текстът им да се запази без съществени промени. В “Миле Попйорданов” баладичната структура е ясно видима. Отпада първата строфа (“Бог да го прости Миле Попйорданов”), като тя е земенена с: “Болен ми лежи Миле Попйорданов”. В оригиналния вариант, записан от Църнушанов баладичната форма е почти свършена с финалната кулминация: “За народ загина/, за Македония”. Тази кулминация в най-новия прочит (на Володя Стоянов 1997) се повтаря на две места в песента, като до голяма степен разкъсва целостта.

През 1998 година в Сандански аз също имах редкия шанс да запиша по един вариант на “Миле Попйорданов”, “Питу Гули”, “Турунджето” и “Калеш Дончо” в изпълнение на Катя и Здравко Илиеви. Текстовете се дават в приложението. В лявата колона тези на Църнушанов, а паралелно с тях са по-новите варианти. С подчертаване са отбелязани онези части от песните, които са запазени в по-новите им варианти.

Оказва се, че народната песенна традиция е извънредно богата и неизчерпаема на творчески решения, за това ми се струва, че не трябва да се пропуска този изключително благоприятен момент за едно всестранно и по-задълбочено проучване на материала.

ПЕСЕН ЗА ВАЛАНДОВСКАТА АФЕРА

Църнушанов № 868

Три дни веке стана
откакто са дошли
клетите турци
турци-поганци:
От Валандово
Брайковци, Балинци

От Валандово
Брайковци, Балинци
дур до Богданци
всичко е пожар!
Българин го бият
българин го мъчат